

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 2 października 2024 r.

Pozycja 226

POSTANOWIENIE

z dnia 15 maja 2024 r.

Sygn. akt Ts 320/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Rafał Wojciechowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej I.G. o zbadanie zgodności:

art. 603 § 5 w związku z art. 604 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.) „w zakresie, w jakim o dopuszczalności ekstradycji w oparciu o tzw. względne przeszkody ekstradycyjne z art. 604 § 2 k.p.k. orzeka wyłącznie Minister Sprawiedliwości, a postanowienie Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie dopuszczalności ekstradycji nie podlega żadnej kontroli ze strony sądów, z powodu braku uprawnienia do wniesienia środka odwoławczego”, z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 55 ust. 5 i art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 28 listopada 2023 r. (data nadania) I.G. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

1. Skarżący jest obywatelem ukraińskim, podejrzanym o popełnienie kilku przestępstw typizowanych w ukraińskim kodeksie karnym. Skarżący 11 stycznia 2022 r. został zatrzymany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jako osoba ścigana na podstawie czerwonej noty Interpolu (sygn. akt [...]), wydanej przez władze Republiki Ukrainy.

Postanowieniem z 1 lipca 2022 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w W. VIII Wydział Karny stwierdził prawną dopuszczalność przekazania skarżącego władzom Republiki Ukrainy, w celu przeprowadzenia postępowania karnego. Powyższe orzeczenie zostało utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Apelacyjnego w W. II Wydział Karny z 15 grudnia 2022 r. (sygn. akt [...]).

Minister Sprawiedliwości, postanowieniem z 16 sierpnia 2023 r. ([...]), na podstawie art. 603 § 5 k.p.k. w związku art. 1 oraz art. 2 ust. 1 Europejskiej konwencji o ekstradycji,

sporządzonej w Paryżu dnia 13 grudnia 1957 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 70, poz. 307, ze zm.), postanowił wydać skarżącemu organom ścigania Ukrainy w celu przeprowadzenia postępowania karnego opisanego we wniosku Prokuratury Generalnej Ukrainy z 28 stycznia 2022 r. (nr [...]).

Powyższe postanowienie, wskazane w skardze jako orzeczenie ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji, zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącego 28 sierpnia 2023 r.

2. Sędzia Trybunału Konstytucyjnego, zarządzeniem z 7 lutego 2024 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 14 lutego 2024 r.) wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez wskazanie adresu skarżącego; wyjaśnienie, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącego wyrażona w powołanych w skardze przepisach Konstytucji – i w jaki sposób – została naruszona przez zakwestionowane w skardze art. 603 § 5 w związku z art. 604 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.); określenie, w jakim zakresie art. 604 § 2 k.p.k. był podstawą ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie skarżącego; poinformowanie, czy od orzeczenia wskazanego w skardze jako ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji został wniesiony nadzwyczajny środek zaskarżenia; doręczenie pięciu odpisów pełnomocnictwa szczególnego uprawniającego do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej oraz reprezentowania skarżącego w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym; a także udokumentowanie daty doręczenia ostatecznego orzeczenia.

W piśmie procesowym z 21 lutego 2024 r. (data nadania) skarżący usunął braki formalne skargi.

3. Skarżący zarzucił, że kwestionowana przez niego regulacja jest niekonstytucyjnym pominięciem prawodawczym, podlegającym kognicji Trybunału. Jego zdaniem, w świetle art. 45 ust. 1 i art. 78 Konstytucji ustawodawca miał obowiązek unormować możliwość odwołania się od postanowienia Ministra Sprawiedliwości. Skarżący podkreślił, że Minister Sprawiedliwości w tym orzeczeniu jako pierwszy i jedyny organ orzeka o dopuszczalności ekstradycji na podstawie tzw. względnych przeszkód ekstradycyjnych, wyrażonych w art. 604 § 2 k.p.k.

Według skarżącego, zaskarżone rozwiązanie jest niezgodne z art. 2 Konstytucji, ponieważ koliduje z założeniem racjonalności, zupełności oraz niesprzeczności systemu prawa, które stanowi jeden z elementów demokratycznego państwa prawnego. Brak możliwości odwołania powoduje ponadto, że działania władzy publicznej nie są poddane odpowiedniej kontroli. Może to prowadzić do przeświadczenia o arbitralności i rodzi realne ryzyko niedopełnienia obowiązków przez Ministra Sprawiedliwości w zakresie stosowania art. 604 § 2 k.p.k.

Omawiane unormowanie narusza także – zdaniem skarżącego – art. 32 ust. 1 Konstytucji ze względu na odmienne traktowanie w zakresie prawa do zaskarżenia orzeczenia o dopuszczalności ekstradycji w zależności od organu prowadzącego postępowanie i etapu tego postępowania. Zarówno sąd okręgowy, jak i Minister Sprawiedliwości orzekają po raz pierwszy na podstawie (odpowiednio) art. 604 § 1 i 2 k.p.k. – zaskarżalne powinny więc być postanowienia obu tych organów. Dodatkowo skarżący wskazał, że w art. 603 § 5 k.p.k. ma miejsce nieuzasadnione, dyskryminujące pominięcie możliwości zaskarżenia postanowienia Ministra Sprawiedliwości do sądu, co narusza art. 78 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Skarżący uznał, że kwestionowane rozwiązanie nie spełnia także wymogów proporcjonalności, wynikających z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Brak jest także innych wartości lub zasad konstytucyjnych, które mogłyby uzasadniać posłużenie się przez ustawodawcę

wyjątkiem od zasady zaskarżalności, przewidzianym w art. 78 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Skarżący upatruje naruszenia przez zaskarżoną regulację standardu wynikającego z art. 45 ust. 1 Konstytucji w tym, że został pozbawiony prawa do sądowej kontroli orzeczenia, które jest pierwszym rozstrzygnięciem o dopuszczalności ekstradycji na podstawie art. 604 § 2 k.p.k. Podnosi, że uniemożliwiło mu to skorzystanie z kolejnych uprawnień, wynikających z zasady prawa do sądu.

Zdaniem skarżącego, art. 55 ust. 5 Konstytucji wymaga, aby ostatecznym orzeczeniem w sprawie względnych i bezwzględnych przeszkód ekstradycyjnych było orzeczenie sądu, a nie niezaskarżalne postanowienie Ministra Sprawiedliwości.

Badane rozwiązanie narusza także art. 78 Konstytucji, ponieważ skarżący nie ma prawa do złożenia środka odwoławczego od orzeczenia Ministra Sprawiedliwości. Pozostawienie arbitralnej decyzji poza kontrolą instancyjną skutkuje – w opinii skarżącego – naruszeniem art. 78 w związku z art. 45 w związku z art. 2 Konstytucji. Przyznanie prawa do wniesienia środka odwoławczego pozwoliłoby osobie, której prawa zostały naruszone, na rozpoznanie sprawy zgodnie z zasadami rzetelnego procesu. Dopiero wówczas zrealizowane zostałoby prawo do dwuinstancyjnego postępowania.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

2. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia przesłanki przekazania jej do merytorycznej oceny.

2.1. Skarga konstytucyjna została sporządzona przez adwokata, który przedłożył stosowne pełnomocnictwo.

2.2. Skarżący wyczerpał przysługującą mu drogę prawną, ponieważ od postanowienia Ministra Sprawiedliwości z 16 sierpnia 2023 r. ([...]) nie przysługuje żaden środek zaskarżenia.

2.3. Dochowany został trzymiesięczny termin wniesienia skargi zastrzeżony w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, gdyż powyższe orzeczenie wraz z uzasadnieniem zostało doręczone skarżącemu (jego pełnomocnikowi) 28 sierpnia 2023 r., natomiast skarga została wniesiona do Trybunału 28 listopada 2023 r. (data nadania).

2.4. Przedmiot skargi został określony prawidłowo. Skarżący zakwestionował art. 603 § 5 w związku z art. 604 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.). Pierwszy z przepisów stanowi, że sąd przekazuje prawomocne postanowienie wraz z aktami sprawy Ministrowi Sprawiedliwości, który po rozstrzygnięciu wniosku zawiadamia o tym właściwy organ państwa obcego. Drugi ustanawia natomiast otwarty katalog względnych przeszkód do wydania orzeczenia ekstradycyjnego.

Przepisy te były podstawą powyższego, wskazanego w skardze jako ostateczne, postanowienia Ministra Sprawiedliwości z 16 sierpnia 2023 r.

2.5. Skarżący wskazał, które jego konstytucyjne prawa i w jaki sposób – jego zdaniem – zostały naruszone przez zakwestionowane w skardze przepisy. Uzasadnił także postawione w skardze zarzuty.

3. Mając powyższe na względzie, a także w związku z tym, że ocena sformułowanych w skardze zarzutów wykracza poza zakres wstępnej kontroli skargi konstytucyjnej, Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p.TK – postanowił nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.